

معاونت درمان

راهنمای تجویز داروی

استپلاز

(بزرگسالان)

۱۴۰۲
بهار

تنظیم و تدوین اولیه:

دکتر حسن واعظی - متخصص طب اورژانس - رئیس مرکز مدیریت بیمارستانی و تعالی خدمات بالینی معاونت درمان

دکتر امیرصادق علیمردانی - متخصص طب اورژانس سعawan فنی مرکز مدیریت بیمارستانی و تعالی خدمات بالینی معاونت درمان

دکتر فرزاد رحمانی - متخصص طب اورژانس دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تبریز - رئیس اداره اورژانس بیمارستانی مرکز مدیریت

بیمارستانی و تعالی خدمات بالینی معاونت درمان

دکتر فرید رشیدی - فوق تخصص ریه - دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تبریز - مسئول برنامه بیماری های عروق ریوی انجمن ریه ایران

مهندیه السادات احمدزاده - کارشناس اداره اورژانس بیمارستانی مرکز مدیریت بیمارستانی و تعالی خدمات بالینی معاونت درمان

سمیرا شصتی - کارشناس اداره اورژانس بیمارستانی مرکز مدیریت بیمارستانی و تعالی خدمات بالینی معاونت درمان

جناب آقای دکتر توحی دبیر بورد رشته تخصصی بیماری های قلب و عروق

جناب آقای دکتر قانعی دبیر بورد رشته فوق تخصصی بیماری های ریه

جناب آقای دکتر ارحامی چانشین دبیر بورد رشته تخصصی طب اورژانس

جناب آقای دکتر سعید مدقق دبیر بورد رشته فوق تخصصی جراحی عروق

سرکار خانم دکتر مخدومی دبیر بورد رشته تخصصی بیماری های داخلی

جناب آقای دکتر فروزانفر مدیر گروه طب اورژانس دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

*جناب آقای دکتر جمال موسوی

*آقای دکتر پریهام صادقی پور

*آقای دکتر پیرام مجتبی

(گروه پریقال بیمارستان قلب شهید رجایی)

گروه بالینی نورولوژی

تحت نظارت فنی:

گروه تدوین استاندارد و راهنمایی سلامت

دفتر ارزیابی فن آوری، تدوین استاندارد و تعریف سلامت

راهنمای تجویز دارو در بزرگسالان

شرایط تجویز	دوز و تواتر مصرف دارو	محل تجویز و کاربرد دارو	شرط تجویز		افراد صاحب صلاحیت جهت تجویز	نام دارو
			کنترل اندیکاسیون	اندیکاسیون		
► نیازی به تعدیل دوز دارو در نارسائی کبدی و کلیوی نمی باشد.	۱. تزریق ۱۰۰ میلی گرم در عرض دو ساعت	بستری	مطلق: AVM های مغزی وجود علایم به نفع خونریزی حاد ساب آرایبید	۱. ترومبویز داخل شریانی، در شریانی، هنگامی که کمتر از دو هفته از آن گذشته باشد و میزان آن یک میلی گرم در ساعت به صورت انفوژیون	۱. فوق تخصص جراح عروق	Alteplase آلتیپلاز (recombinant tissue plasminogen activator rtPA)
► بعد از تجویز آنتیلаз با پایستی فشار خون کمتر از ۱۸۰/۱۰۵ میلیمتر جیوه حفظ شود.	۲. دوز تزریقی در سکته حاد مغزی ۰/۹ میلی گرم به ازای هر کیلوگرم وزن بدن (حداکثر دوز ۹۰ میلی گرم)	Brain CT Scan	وجود سابقه خونریزی داخل جمجمه ای وجود شواهد هیبو دنسیتی واضح و متشر جدید مغزی در Brain CT Scan (نموده \geq ASPECT ۷)	۲. وجود سابقه قطعی سکته حاد مغزی در سه ماه اخیر وجود سابقه قطعی ترومای شدید مغزی در سه ماه اخیر وجود سابقه قطعی جراحی داخل جمجمه ای یا داخل نخاعی در سه ماه اخیر وجود همزمان نثوبالسم داخل جمجمه ای ایتراتاکزیال	۱. ترومبویز داخل شریانی، در گذشته می شود و می تواند تا ۱۲ ساعت ادامه یابد. ۲. ترومبویز وربدهای عمقی (DVT) که از موقع آن کمتر از ۲ هفته گذشته باشد و میزان آن ۰/۲۵-۰/۴ میلی گرم در ساعت است که از طریق کاتتر انفوژیون داخل لخته (CDT) انجام می شود و می تواند به مدت ۸ الی ۱۲ ساعت داده شود و سپس نوکرافی انجام می شود.	۱. فوق تخصص جراح عروق ۲. فوق تخصص بیماریهای مغز و اعصاب دارای فلوشیپ سکته مغزی ۳. فوق تخصص مغز و اعصاب دارای فلوشیپ نورواپیترونشن ۴. متخصص داخلی اورژانس ۵. متخصص طب اورژانس ۶. متخصص قلب و عروق به بالا ۷. متخصص بیماریهای مغز و اعصاب دارای فلوشیپ سکته مغزی ۸. متخصص مغز و اعصاب دارای فلوشیپ نورواپیترونشن ۹. متخصص مغز و اعصاب
► از درمان با آنسی ترومبویتیک ها (ضد انعقاد و ضد پلاکت) طی ساعت اول تجویز آنتیلاز باید اجتناب کرد (به جزو در موارد خاص)	تصویر زیر می باشد: ✓ تجویز ۱۰٪ دوز محاسبه شده بصورت		فشار خون بالای ۱۸۵/۱۱۰ علی رغم تلاش درمانی مناسب (طبق گایدلاین معتبر)			

شرایط تجویز	دوز و تواتر مصرف دارو	محل تجویز و کاربرد دارو	شرط تجویز		افراد صاحب صلاحیت جهت تجویز	نام دارو
			کنترل اندیکاسیون	اندیکاسیون		
▶ بعد از تجویز خونریزی بیماران باید از نظر افزایش فشار خون، علام عصبی و خونریزی پایش گردند.	بولوس طی یک دقیقه و انفوزیون مایقی طی یک ساعت		<ul style="list-style-type: none"> ✓ وجود سایده بدینه گوارشی یا خونریزی حاد گوارشی در ۲۱ روز اخیر ✓ وجود اختلال انعقادی یا مصرف داروهای وارفارین و یا هپارین بصورت: $\text{platelets} < 100000/\text{mm}^3$, $\text{aPTT} > 40\text{s}$, $\text{INR} > 1.7$, $\text{PT} > 15\text{s}$. ✓ مصرف طی ۴۸ ساعت اخیر داروهای متعلق به دسته دارویی NOACs¹ @ Glycoprotein IIb/IIIa receptor inhibitors ✓ مصرف حال حاضر انوکسایپارین با دوز درمانی ✓ بیماری عروق مغزی ساختاری داخل جمجمه ای (مثل آناهنجاری شریانی وریدی) ✓ اختلالات خونریزی دهته شناخته شده شک به دایسکسیون آنورت ✓ خونریزی فعال یا شرایط مستعد کننده به خونریزی 	<ol style="list-style-type: none"> ۳. انسداد کاتتر های کافدار دیالیز که در صورت وزن بالای ۳۰ کیلوگرم ۲ میلی گرم از دارو داخل کاتتر به مدت ۲ دقیقه زده می شود و در صورت عدم پاسخ در عرض ۱۲۰ دقیقه مجددا تکرار می شود. ۴. ترومبوز گرفت های مصنوعی دیالیز و غیر دیالیز که معمولا بصورت موضعی ۵ تا ۱۰ میلی گرم از دارو داخل گرفت ترومبوزه تزریق شده و سپس به صورت فارماکومکانیکال لخته زدایی می شود و پس از آن آنتیوگرافی کنترل گرفته می شود. ۵. آمبولی حاد ریه - فقط در بیماران high risk با توجه به توضیحات داده شده در 		

¹ Non-Vitamin K antagonist oral anticoagulants: direct thrombin inhibitor and Factor Xa inhibitors

شرایط تجویز	دوز و تواتر مصرف دارو	محل تجویز و کاربرد دارو	شرط تجویز		افراد صاحب صلاحیت جهت تجویز	نام دارو
			کنترل انديکاسيون	انديکاسيون		
			<ul style="list-style-type: none"> ✓ وجود همزمان اندوکارديت عفونى نسيبي (در صورت يافتن سود مناسب و غالب بر عوارض محتمل برای بيمار واجد شرایط، تجویز ممکن خواهد بود): ✓ سن بيش از ۷۵ سال ✓ احیای قلبی ریوی با ترومما واردہ یا طولانی مدت (۱۰ دقیقه) ✓ خونریزی داخلی اخیر (در عرض ۲ تا ۴ هفته) غیر از داخل جمجمه ✓ پلاکت کنترل از ۱۰۰ هزار در میکرولیتر ✓ مصرف آنتی کوآگولان خواراکی بارداری یا هفته اول بعد از زایمان ✓ جراحی بزرگ در عرض ۳ هفته اخیر ✓ ریتوپلاتی دیابتی ✓ پریکارديت یا افیوزن پریکارد وزن پایین بدن (کمتر از ۶۰ کیلوگرم) ✓ وجود همزمان نشوپلاسم داخل جمجمه ای اکسترا آگزیوال ✓ انجام Lumbar Dural Puncture در هفت روز اخیر در بيمار 	<p>قسمت تقسیم بندی - در بیماران intermediate risk با صلاحیت پزشک معالج و بر حسب مورد تصمیم گرفته میشود.</p> <p>۶. ترمبوز حاد دریچه های مصتوبعی مکاتیکال</p> <p>۷. جهت باز کردن کاتر های دائمی یا پرمیکت در بیماران همودیالیز</p> <p>۸. سکته حاد قلبی در طی ۴/۵ ساعت اول شروع علایم سکته حاد مغزی (شروع درمان در زودترین زمان ممکن تزریق دارو در افراد واجد شرایط)</p> <p>۹. سن ۱۸ سال و بیشتر</p> <p>۱۰ تشخیص بالینی سکته حاد مغزی ایسکمیک با نقص قابل اندازه گیری</p>		

شرایط تجویز	دوز و تواتر مصرف دارو	محل تجویز و کاربرد دارو	شرط تجویز		افراد صاحب صلاحیت جهت تجویز	نام دارو
			کنترل اندیکاسیون	اندیکاسیون		
			<ul style="list-style-type: none"> ✓ انجام Artrial Puncture در مکانهای Non-Compressable بدن در هفت روز اخیر در بیمار ✓ وجود علایم شدید سکته مغزی NIHSS (۲۵<۴/۵-۳ ساعت) در بازه زمانی زیر ۲۷۰ دقیقه قبل شروع درمان (اگر در خواب رخ دهد آخرین زمانی که بیمار نقص عصبی نداشته است ملاک است) ✓ وجود سابقه ترومایا/ جراحی عازور غیر مغزی در ۱۴ روز اخیر ✓ وجود شواهد دایسکشن شریانی ایستراکراتیال ✓ وجود شواهد آوریسم بزرگ (>۱ سانتی متر) ایستراکراتیال پاره نشده و درمان نشده ✓ وجود شواهد عالفورماتیونهای ایستراکراتیال پاره نشده و درمان نشده 	<ul style="list-style-type: none"> عصبي (شامل اختلال تکلم / موتور/استاختي / يابستانی) ○ زمان شروع علایم زیر ۲۷۰ دقیقه قبل شروع درمان (اگر در خواب رخ دهد آخرین زمانی که بیمار نقص عصبی نداشته است ملاک است) ○ تشنج منعی برای تزریق ترومبوولیتیک تدارد. 		

شرایط تجویز	دوز و تواتر مصرف دارو	محل تجویز و کاربرد دارو	شرط تجویز		افراد صاحب صلاحیت جهت تجویز	نام دارو
			کنترل انديکاسيون	انديکاسيون		
			<ul style="list-style-type: none"> ✓ وجود سابقه قطعی انفارکت میوکارد در سه ماه اخیر ✓ وجود شواهد قطعی پریکاردیت حاد قلبی ✓ وجود شواهد قطعی ترومبوز دهلیز یا بطن چپ قلبی ✓ وجود شواهد قطعی میکسوما یا فیبروالاستومای قلبی ✓ وجود شواهد قطعی بدخیمی سیستیک ✓ وجود حاملگی همزمان ✓ ۱۴ روز ابتدایی دوره نفاس (بعد زایمان) 			

اقدامات مورد نیاز قبل از تجویز دارو در بیمار دچار آمبولی ریوی:

بیمار مشکوک به آمبولی ریوی معمولاً با علائم تنگی نفس ناگهانی، هموشیزی، دیسترین تنفسی، تاکیکاردی و سکوپ به بخش اورژانس مراجعه می‌نماید. سابقه ای از شرایط میتواند به افزایش تعقیدیدهای خون در شرح حال بیمار وجود دارد مانند بی حرکتی اخیر بعلت جراحی، مشکلات نخاعی، تکستگی اندام ها، سابقه ترومبوز وریدهای عقی اندام یا آمبولی عرقوق ریوی، یا بیماریهای اختلالات انقادی.

در نوار قلبی اخذ شده از بیمار یا آمبولی ریوی حاد اختلالاتی شامل تاکی کاردی سینوسی، آریتمی دهلیزی، ولتاژ پایین، امواج **Q** در لیدهای **III** و **aVF** (انفارکتوس کاذب)، الگوی **P pulmonale.V1** در **QT** و بلوک ناقص یا کامل شاخه راست مشاهده می‌گردد.

تقسیم بندی

آمبولی ریوی به چهار نوع **High, Intermediate High, Intermediate Low, low risk** تقسیم می شود.

الف- براساس آخرین دستور العمل منتشر شده توسط انجمن قلب و ریه اروپا آمبولی ریوی با رسک بالا (**High risk**) را «انسداد جریان خون به یک لوب یا چند لوب زیده، یا همودینامیک تاییدار به صورتی که برای حفظ فشار خون نیاز به اقدامات حمایتی باشد». آمبولی ریوی با رسک بالا (**High**) هر چهار شرط زیر را دارا می باشد:

۱. اختلال همودینامیک:

- افت فشار خون پایدار (فشار خون سیستولیک کمتر از ۹۰ میلیمتر جیوه یا افت بیش از ۴۰ میلیمتر جیوه برای مدت ۱۵ دقیقه که علل دیگری مانند آریتمی، هیپوولمی، بیسیس، اختلال عملکرد بطن چب مطرح نباشد
 - فشار سیستولیک کمتر از ۹۰ میلیمتر جیوه یا نیاز به واژوبرسور برای نگاه داشتن فشار سیستولیک بالاتر از ۹۰ میلیمتر جیوه و شوالد هیپوپرفیوژن بافتی (اختلال هوشیاری، سردی و تعریق بوستی، الگوری/آنوری، افزایش سطح لاکتانز سرم)
 - ۲. اختلال عملکرد بطن راست براساس اکوکاردیوگرافی **a** یا سی تی آنژیوگرافی
 - ۳. پارامترهای بالینی شدت آمبولی حاد و یا گوموربیدیتی براساس دو سیستم نمره دهی **PESI ۴-۲** یا **sPESI ۱-۷** باشد
 - ۴. افزایش سطح تروپوتین قلبی **b**
- ب- آمبولی ریوی با رسک متوسط-بالا (**Intermediate-High**)

به بیماران مبتلا به آمبولی حاد اطلاق میگردد که شروط ۲، ۳ و ۴ ذکر شده را همزمان دارا باشند.

ج- آمبولی ریه با رسک متوسط-بالین (**low-Intermediate**):

بیماران مبتلا به آمبولی حاد که هیچ یک از شروط ذکر شده را نداشته باشند

اختلال عملکرد بطن راست

۱. در تعاب آبیکال **chamber** ۴، انساع بطن راست مشاهده شود (قطر بطن راست به قطر بطن چب بیش از ۰/۹) یا اختلال سیستولیک بطن راست در اکوکاردیوگرافی
۲. قطر بطن راست به قطر بطن چب بیش از ۰/۹ در سی تی اسکن
۳. افزایش سطح بیتید ناترپورتیک مغزی (**BNP**) بیش از ۹۰ **pg/ml** بیش از
۴. افزایش سطح **N terminal pro BNP** بیش از ۵۰۰ **pg/ml**
۵. تغییرات الکتروکاردیوگرافی: بلوک شاخه ای راست کامل یا ناقص بالا رفتن یا پالین آمدن قطعه **ST** در ایدهای آنتروسپتال، معکوس شدن موج **T** در ایدهای آنتروسپتال انفارکتوس میوکارد

۱. افزایش سطح تریپوتین α بیش از 40 ng/ml

۲. افزایش سطح تریپوتین T بیش از 11 ng/ml

اقدامات تشخیصی

۱. دوار قلبی

۲. چک آزمایشات: آنزیمهای قلبی، **pro BNP** و **BNP.D dimer**

۳. اکوکاردیوگرافی

۴. سی تی آنژیوگرافی عروق ریوی

پیامد بیماران

در بیماران با آمبولی ریوی امتحانی براساس تابع تست های آزمایشگاهی و تصویربرداری انجام می گیرد. وجود شرایط زیر در ارزیابی های انجام گرفته نشان دهنده پیامد ضعیف بیماران می باشد.

۱. اختلال عملکرد بطن راست در اکوکاردیوگرافی

۲. سی تی اسکن به خوبی پیامد کوتاه مدت بیماران شامل مرگ و میر داخل بیمارستانی، مرگ و مرگ و میر ۲۰ روزه و مرگ و میر ۲ ماهه را براساس ارزیابی قطر بطن راست و افزایش آن نسبت به بطن چپ پیش بینی می نماید.

۳. افزایش سطح تریپوتین α و T در بیماران با آمبولی ریوی

۴. افزایش سطح پیشدهای ناتریورتیک مغزی (**BNP**) و پروتئین های متصل به اسیدهای چرب نوع قلبی

۵. تأکی کاری سینوسی، آریتمی های دهلیزی جدید، بلوك شاخه راست جدید (کامل یا تاقض)، الگوی Qr در $1V$ ، امواج T منفی در $1V$ تا $4V$ ، و شیفت قطعه ST از $4V$ به $1V$

درمان یا فیبرنولیتیک در آمبولی با رسک بالا

داروی توصیه شده برای درمان آمبولی ریوی علیسو آلتیلاز می باشد که با دوز 100 میلیگرم در غرض دو ساعت تجویز می شود. بیماران براساس وضعیت هموдинامیک بیمار به دو دسته تقسیم و براساس نوع بیماری تصمیم گیری می گردد.

✓ وضعیت هموдинامیک پایدار

در این شرایط برای بیمار سی تی آنژیوگرافی عروق ریوی انجام شده و در صورت گزارش آمبولی قلیل توجه عروق ریوی براساس گزارش اولیه رادیولوژیست، کد **rtPA** برای بیمار فعل شده و در صورت تایید آمبولی رسک بالا بطبق پروتکل تزریق می گردد.

✓ وضعیت هموдинامیک ناپایدار

در این شرایط برای بیمار اکوکاردیوگرافی اورئانس درخواست شده و پس در صورت امکان برای بیمار سی تی آنژیوگرافی عروق ریوی اورئانس (برای تائید تشخیص آمبولی مابو) انجام می شود. در صورت عدم امکان انجام سی تی آنژیوگرافی عروق ریوی؛ پرشرک معالج بیمار (بخش اورئانس یا پخش بستره) برآسان نظر تهائی هر یک از افراد صاحب صلاحیت تجویز در دسترس برای شروع **rtPA** تصمیم گیری می گردد.

➤ منافع و مضرات داروی فیبرینولیتیک

۱. مزایای بالقوه عبارتند از: رفع سریعتر علائم (مانند تنگی نفس، درد قفسه سینه و دیسترس روانی)، تثبیت عملکرد تنفسی و قلبی عروقی بدون نیاز به تهییه مکانیکی یا استفاده از واژوپرسور، کاهش آسیب بطん راست، بهبود تحمل فعالیت، چنگیگیری از عود آمبولی ریوی و افزایش احتمال زنده ماندن بیمار
۲. مضرات بالقوه شامل خونریزی ناقوان کننده از جمله خونریزی داخل مغزی و افزایش خطر خونریزی های میتوارد است که منجر به طولانی شدن بستره شدن در بیمارستان و نیاز به جایگزینی فرآورده های خوتی می شود.

توصیه ها برای تجویز فیبرینولیتیک در آمبولی حاد ریوی:

۱. شروع درمان با فیبرینولیز برای بیماران با آمبولی ریوی با ریسک بالا (**High risk**) و خطر قابل قبول از نظر عوارض خونریزی منطقی است (کلاس I: سطح شواهد C).
۲. تجویز روتین فیبرینولیتیک در بیماران با ریسک متوسط (**Intermediate risk**) توصیه تمیگردد (کلاس III: سطح شواهد B).
۳. در بیماران با ریسک متوسط که تحت درمان با آنتی کوآگولان قرار دارد در صورت اختلال همودیتمامیک، استفاده از فیبرینولیتیک توصیه میگردد (کلاس I: سطح شواهد B).
۴. فیبرینولیز برای بیماران مبتلا به آمبولی ریوی با خطر یافتن (**low risk**) توصیه تمی شود (کلاس III: سطح شواهد B).
۵. فیبرینولیز برای ایست قلبی بدون تشخیص توصیه تمی شود (کلاس III: سطح شواهد B).

الگوریتم درمان با فیبرینولیتیک در آمبولی ریوی

منابع

1. Kline JA. Pulmonary Embolism and Deep Vein Thrombosis. In: Rosen's Emergency Medicine Concepts and Clinical Practice. Editor in chief: Walls RM. 9th ed. Elsevier, Philadelphia PA. 2018; pp: 1051-66
2. Kline JA. Venous Thromboembolism Including Pulmonary Embolism. In: Tintinalli's Emergency Medicine A Comprehensive Study Guide. Editor in Chief: Judith E Tintinalli. 9th ed. McGraw-Hill Co., New York, 2021; pp: 389-99.
3. Jaff MR, McMurtry MS, Archer SL, Cushman M, Goldenberg N, Goldhaber SZ, et. al. Management of Massive and Submassive Pulmonary Embolism, Iliofemoral Deep Vein Thrombosis, and Chronic Thromboembolic Pulmonary Hypertension: A Scientific Statement From the American Heart Association (Guideline). *Circulation*. 2011; 1788-1830.
4. Giri J, Sista KA, Weinberg J, Kearon C, Kumbhani DJ, Desai ND, et. al. Interventional Therapies for Acute Pulmonary Embolism: Current Status and Principles for the Development of Novel Evidence: A Scientific Statement From the American Heart Association. *Circulation*. 2019;774-801.
5. Gray N. Trust Guideline for Management of Acute Pulmonary Embolism (PE) in Adults (>18). 2019.
6. Stavros V Konstantinides, Guy Meyer, Cecilia Becattini et al. 2019 ESC Guidelines for the diagnosis and management of acute pulmonary embolism developed in collaboration with the European Respiratory Society (ERS). *Eur Heart J/v*. 2020 Jan 21;41(4):543-603